

deel van wat voorafging, zonder eigen type of eigen toekomst, en zulks in Syrië.

Ook baat het niet, of men al tegenwerpt, dat de Steen die van Boven af komt rollen, en het beeld verguizelt, toch niet doelen kan op de verguizeling van het Romeinse Rijk, dat nog eeuwen zelfs na Christus' geboorte stand hield. Immers de profetie van het Beeld doet er in het minst niet op, dat met Bethlehem de eindbeslissing reeds komen zou. De eindbeslissing in beginsel voorzeker, want het is het Kindeke van Bethlehem, dat eens als van God gezalfde Koning over alle werelddrijen triumfeeren zal, om daarna zijn eigen werelddrijk in vollen luister, en voor eeuwig, te doen schitteren. Hiermede echter was in 't minst niet uitgesproken, dat het Romeinse Rijk, zoodra de Kribbe te Bethlehem het Goddelijk Kindeke ontving, ineens zou storten. Zelfs als machtig werelddrijk heeft het nog eeuwen daarna in Rome en Byzantium gebloeid. En al 't zoo, dat het dan toch ten slotte als final ineenestort Rijk door de Galliers en Goten te Rome, en door de Turken te Constantinopel, vernietigd is, het Romeinse Rechtskader en de Romeinse geest blijven daarom niettemin nog steeds hun schier overheerschen invloed in het politieke en sociale leven uitoefenen. Het is zoo pijnlijk om na te gaan, hoe weinig, ja, hoe bitter weinig zelfs, ons huidige rechts- en staatsleven aan de Kribbe van Bethlehem heeft ontleend, en hoe nog steeds in de toonaangevende Staatslieden het uitgangspunt voor alle recht en heerschappij in de organisatie van recht en leven, gelijk die onder de Caesars van Rome bloeiden, gezocht wordt. Er mag daarom niet worden toegegeven, dat de reeks zou kunnen zijn: Nebucadnezar, Cyrus, Alexander de Groote, en Antiochus Epiphanes. De reeks is en blijft: Nebucadnezar, Cyrus, Alexander de Groote, Caesar, en de Christus. Een Messias die dan wel midden in het Romeinse Rijk inschijnt en door zijn Kerk een religieuze en zedelijke omzetting in het leven der menscheit laat aanvangen, maar die toch van den Olijfberg zich in de hoogste hemelen terugtrekt, om van daaruit deze wereld haar laatste toekomst tegen te voeren. In wat men hier tegenover stelt, ontbreekt alle historische logica, er zit geen gang der gedachten en geen gang van 't gebeuren in. Een loop der historie als hier aan de orde kwam, moet van zelf op een rustpunt uitloopen. En hoe ter wereld zou dit rustpunt der historie in een Antiochus Epiphanes, en in de doorzettende dwingelandij van een Syrisch vorst kunnen gegeven zijn. Zeer is 't dan ook te betreuren, dat er zelfs onder verdedigers van de echtheid van Daniel een enkele geweest is, die van de vier deelen van het groote Beeld den Caesar te Rome uitsloot. De loop gaat hier niet over onderdelen, maar over de vier groote, machtige stukken waarin het geheele levensproces der menscheit zich heeft aangedien, en daarom moet met onzen levensgang beheerscht, op den Christus, en tegenover den Christus niet op Antiochus, en zelfs niet op Caesar, maar op den Antichrist, uitloopen, gelijk zich dit zoo duidelijk in het elfde hoofdstuk aftekent.

Of nu Nebucadnezar dit droomgezicht metterdaad, toen hij wakker werd, zich niet meer te binnen kon brengen of dat hij zulks alleen beweerde, om de uitleggers op de proef te stellen, zij daargelaten; de uitkomst van geheel dit in den nacht gebeurde was, dat de droomuitleggers van Babylon en alle wijzen uit het Oosten verstonden. Op geen manier konden ze uitdenken, wat Nebucadnezar zou gedroomd hebben, veel minder nog wat de droom beïnde. Daarop is toen Daniel te hulp geroepen. Eerst zoo toch kon in dat wonder Beeld en in wat met dat Beeld plaats greep, een zekere, een stellige, een alomvattende profetie van het wereldproces, onder Goddelijk stempel gegeven worden. God gaf niet enkel aan Nebucadnezar den droom, maar ook aan Daniel de uitlegging van wat die droom inhield, en van wat die droom betekende. Zoo is er hier niets uit den mensch. Het is alles, van den aanvang af tot aan het einde toe, louter Goddelijke openbaring en van God gegeven uitlegging, en juist daarom behoudt dat Beeld, dat Nebucadnezar in zijn droom zag, alle eeuwen door, en tot den einde toe, zijn hooge betekenis, en ontleent het ook aan de groote wereldtragedie onzer dagen zijn duiding.

Dr. A. K.

*) In ons no. 2020, te bladzijde 4e kolom, start, dat, toen Mozes stierf, Jezus en Aaron de leiding van het volk op zich namen. Het noemen hier van Aaron was natuurlijk een vergissing. Aaron toch stierf vóór Mozes.

„Te wandelen met uwen God“.

Hij heeft u bekend gemaakt, o mensch, wat goed is, en wat slecht de HEERE van u, dan recht te doen, en weldadigheid lief te hebben, en ootmoedigheid te wandelen met uwen God? Micha 6: 8.

„Wandelen“ beduidt thans veelal voor korte poos 't huis uitgaan, om in de natuur te genieten en om zich te bewegen, teneinde speels in zijn leden te blijven. In de Schrift daarentegen doet „wandelen“ op het afleggen van een langen weg, om van waar men was, naar een ander oord te komen.

Middelen van vervoer waren er nog zoo goed als niet. Wie over een rijder beschikte, reed, maar de meesten legden de groote afstanden te voet af. Zoodat ook heel Israël uit Josenland te voet naar Jeruzalem optoog door de woestijn. En heel dien langen weg heeft Israël gewandeld. Er waren er die op ezelen reden, maar de groote massa liep van oord tot oord te voet.

Hierdoor is „wandelen“ in de Schrift de gereede uitdrukking geworden voor heel onzen levensgang. Handel en wandel omvatten heel

onze existentie, en nog beteekent „onberispelijk in belijdenis en wandel“, dat onze levensdagen in de vrees Gods doorleefd worden.

In verband nu hiermede is het ook een staande Schriftuurlijke uitdrukking dat de geloovige al de dagen zijns levens, op geheel zijn levensweg, „wandelt voor Gods aangezicht“. Telkens keert deze uitdrukking van een „wandelen voor Gods aangezicht“ terug. Beeldspreukig het ook wel dat de Heere onze Herder is, en dat wij als schapen zijner kudde voor Hem uitgaan, maar het algemeene zeggen, zoo in de geschiedkundige boeken der Schrift, als in de Psalmen, is altoos weer: wandelen, en dit beïndt zulk een wandelen voor Gods aangezicht, dat er vrees Gods in het hart spreekt, en dat God, voor Wiens aangezicht wij wandelen, ons beschermt. Zoo h.v. in Psalm 36: 14, „want Gij hebt mijn ziel gereed van den dood, ook mijn voet van aanstoot, om voor Gods aangezicht te wandelen in het licht der levenden“.

Reeds dit is rijk en innig, maar er is nog inniger, zoo 't wordt een wandelen in gemeenschap met onzen God.

Er is toch ook sprake van, dat de geloovige „een vriend Gods“ genaamd wordt, gelijk dat van Abraham wordt betuigd in Jacobus 2: 22. En dan is er nog sterker en nog inniger, als het heet, dat de geloovige wandelt met God. Zoodat dit met name en van Henoch en van Noach ons gemeld wordt.

Ge leest het in Genesis 5: 22 en 24 van Henoch: „En Henoch wandelde met God“, een zeggen dat ons van den overigen ons onbekenden Henoch een zeer hoogen dank geeft, en toont dat hij onder de kinderen Gods een zeer bijzondere plaats innam. En van Noach vindt ge het in Genesis 6: 9 beschreven dat ook hij „met God wandelde“, iets wat op zooveel zeggende wijs het uitdrukt, hoe Noach de eenige man uit heel de toenmalige wereld was, die vasthield aan zijn God.

Dit „wandelen met God“ nu, waarop de profet Micha in zijn voorlaatste hoofdstuk terugkomt, is daar een eisch, die van Godswaardig tot ons komt: „Hij heeft u bekend gemaakt, o mensch, wat goed is, en wat slecht de Heere van u, dan recht te doen en weldadigheid lief te hebben en ootmoedigheid te wandelen met uwen God“.

Het is het heilig-inneme, dat dit zeggen zoo doet hooren.

Op den langen tocht, dien men destijds bijna altoos te voet aflegde, was gezelschap op weg zoo verkwikkend. Was er, als men uittoog, een vriend van wien men wist, dat hij ook dien weg uitmoest, dan sloot men zich bij hem aan. Dan liep men samen op dien langen weg. Dan kwam er vanzelf in het gesprek gemeenschap van ziel met ziel uit. En mocht dat die vriend, met wien men al die dagen samen wandelde, een man zijn rijker van geest, warmer van inborst, en bezielder van geloof, dan genoot men, men deed warmte op voor het eigen zieleleven, en de lange weg werd door het saamwandelen opgevoerd.

En dit beeld nu is het wat bij Henoch, bij Noach, en zoo ook door Micha, op onze gemeenschap met onzen God en op het genieten van zijn zalige nabijheid wordt overgebracht. De lange weg is dan de weg van ons leven, van 't oogenblik af dat het geloof in ons opwaakt tot aan ons sterven toe. En nu is er dit heerlijke door uitgedrukt, dat onze God Zich aan ons onttrekt, op onzen levensweg als met ons medegaat, en door dit met ons gaan op heel den weg onzes levens, ons niet alleen redt en dekt en beschermt, maar ook door Zijn Woord ons verrijkt, door Zijn Geest ons bezielt en door het Vaderoog waarmede Hij op ons nederzielt, ons moed inboezemt en kracht verleent.

Te kunnen zeggen, dat ge op den weg van uw leven, niet maar bidt, niet maar tot God opblijft, maar dat ge met Hem wandelen mocht met een vriend die u geleide, bij allen tegenspoed u uithijp, en reddt, is de kostelijkste gave die aan Gods kind ten deel kan vallen.

Er is dan niet maar een gedurig, na de afzwerping, tot God terugkeeren en niet naar elken dag de oogenblikken kennen, dat ge weer aan uw God denkt en als iets indrinkt van Zijn genade. Neen, wie wandelt met zijn God, wordt geen oogenblik van zijn God verlaten, en voelt gedurig het verwarmende en sterkende nabijzijn zijns Gods. Voor dien God geen geheimen. Die God bij elke trede op den levensweg gekend. En die God als van oogenblik tot oogenblik in teederheid op ons nederziende.

Niet te midden van het drukke leven enkele sensaties en mysterien, en voorts enkele gewaarwordingen van Gods aandringen op onze ziel, maar uit den achtergrond van ons leven gedurig die verborgen drang opkomend, waardoor het is, of we niet meer alleen, maar met onzen God wandelen, en dat zoo, dat onze arm als ware het in den arm van onzen God rusten mag.

O, het is het zaligste dat de ziel ervaren kan. Doch dan moet er ook bij, wat Micha de profet er voorziet, dan moet het wezen een wandelen met onzen God ootmoedigheid. God groot, wij klein, en het zalige dat we met onzen God mogen wandelen, wordt dan van zelf oorzaak van eendeloozen dank, doch nooit en nimmer van zelfverheffing. En toch, juist het gevaar daárvóór ligt, door het zondig hoogen van ons ik, zoo gedurig voor de hand.

Ge geniet dan in veel geestelijken rijkdom, maar ge gaat juist daárvóór zoo licht zelf te veel verloren.

Een ander geniet dit zalige niet, gij wel. Een ander een enkel maal en slechts even, gij aldoor en in geestelijke weelde. En dit nu maakt zoo licht, dat ge u gaat inbeelden, dat er in u veel sterker magneet naar uw God trekt, dan in hen die om u zijn.

Het wandelen met uw God moet u steeds kleiner, nederiger en stiller maken, en nu is zoo licht de uitwerking juist omgekeerd, dat ge met zekere geestelijke hoogheid op minder rijk beedeelden gaat nederzien, en dat ge de oorzaak van uw rijk genietten niet meer zoekt in „louter genade“, maar in zekere in u wonende voortreffelijkheid.

Dit is dan ook de oorzaak, dat zoo meer dan één, die dit rijke aanvankelijk genoot, er allengs weer uitviel en ervan beroofd werd.

Komt er, waar ge niet uw God wandelt, een hoogheid in u op die den ootmoed bant, dan staat er op eenmaal zekere blindheid op uw ziels oog, en ge ziet van God die met u wandelt, zelfs geen schaduw meer.

Dr. A. K.

Amsterdam, 3 Nov. 1916.

De Amsterdamer, die steeds een warm pleit voert voor den arbeid der Evangelisatie, meent, dat naast de bekende middelen voor dit doel aangewend, zooals huisbezoek, spreken in wijklokalen, het houden van openlucht-samenkomsten op

parken en pleinen, de verspreiding van Bijbels en tractaatjes, de aandacht ook wel eens gevestigd mag worden op de noodzakelijkheid, dat het Evangelie mede verkondigd worde op groote volksvergaderingen, in de bekende vergaderzalen van onze steden en dorpen te houden.

Bekend is, zoo schrijft het blad, dat we met onze kerkelijke samenkomsten de massa niet bereiken. Naar 't wijdlokaal willen velen ook niet gaan. Bij huisbezoek is 't meest ploegen op rotsen. Verspreiding van Christelijke lectuur draagt ook slechts spaarzaam vrucht. Die soort menschen, meent het, moet daarom massaal bewerkt worden, d.w.z. moet in grootten getale bijeen worden geroepen naar flinke vergaderzalen, waarin sprekers van naam en talent de hoorders boeien met een voordracht over de vraagstukken des levens, over onderwerpen als het geloof in God, de leer der onsterfelijkheid, den profet van Naasareth en dergelijke.

Zulke samenkomsten zouden dan niet op godsdienstoefeningen mogen lijken; ook niet op lezingen voor Jongelingsverenigingen; het zouden echte volksvergaderingen moeten zijn, waar zóó gesproken werd, dat iemand, die nooit een blik in den Bijbel geworpen had, den redenaar wel op den voet kan volgen en begrijpen. Liefst zou men daarvoor moeten uitnoodigen mannen, die ook in wetenschappelijken kring een goeden naam hebben of als redenaars bekend staan. Wanneer deze belangeloos zich bereid verklaarden om op zulke vergaderingen op te treden, zou er voor de noodige kosten van zaalhuur enz. wel geld te vinden zijn. En de redactie gelooft, dat er dan genoeg mannen en vrouwen in de wereld zijn, die niet gaarne „zijn“ willen heeten, maar die toch wel eens naar zulk een redevoering over godsdienstige vraagstukken zouden willen luisteren en daarvoor wellicht een zegen voor hun ziel ontvangen zouden. Ze wil daarom, dat voor dit doel een apart comité zal gevormd worden, dat de leiding in handen zal hebben. Grondslag zou dan moeten wezen, de Apostolische Geloofsbelijdenis. In den strijd tegen den vijand van het ongeloof behoort niet wat scheidt, maar wat de Christenen vereenigt op den voorgrond te staan. En indien er kerkrechtelijke bezwaren tegen zulke samenkomsten bestaan, moet men ter wille van het uitnemende doel daar maar overheen stappen.

Dat er kerkrechtelijke bezwaren zouden bestaan tegen zulk een wijze van Evangelisatie kunnen we ons niet goed voorstellen, althans niet op protestantsch standpunt. Een bediening des Woords buiten de samenkomsten der geloovigen en niet op last van den Kerkeraad, maar op uitnoodiging van een Comité zou kerkrechtelijk zeker ongeoorloofd wezen. Maar geheel iets anders is het, wanneer het doel alleen is, volksaankomsten te organiseren, waar bekende redenaars in populairer vorm over religieuze onderwerpen zullen spreken. Daarvoor heeft men geen kerkelijk mandaat noodig. Ieder geloovige mag dit krachtens zijn profetische roeping doen. Zelfs behoef men daárvóór niet eens predikanten uit te noodigen.

Ernstiger is zeker het bezwaar, dat zulke samenkomsten, waarin Christenen van diverse pluinage het woord zullen voeren, allicht afbreuk zou kunnen doen aan de zuiverheid van ons eigen beginsel. Althans bij de Tentenzending, die een gelijk doel najoeg, is dit gevaar niet denkbeeldig gebleken, en het is veel beter dit gevaar ernstig onder de oogen te zien, dan er al te luchthartig over heen te wippen. Wanneer, gelijk is voorgekomen, in zulk een samenkomst van de Tentenzending eerst een voorstander van de algemeene verzoening optrad, die de leer der uitverkiezing zoo scherp mogelijk bestreed, en daarna een Gereformeerd predikant een stichtelijk woord moest spreken, dan werd diens positie toch uiterst moeilijk. Zweg hij, dan droeg hij mede de verantwoordelijkheid voor wat zijn medespreker had gezegd; voerde hij polemiek, dan werd het doel der samenkomst verijdeld. En nu zegge men niet, dat zulke gevallen uiterst zeldzaam voorkomen. De ethische heeren zijn in dit opzicht gewoonlijk weinig kiesch. Men herinnert zich nog maar al te goed, hoe Chantepie de la Saussaye, toen hij bij het jubileum van het Bijbelgenootschap als feestredenaar optrad, zich niet ontzag, openlijk het gezag van de Heilige Schrift aan te tasten. En ook uit hetgeen vermeldt van de samenkomsten der Christelijke Nederlandse studenten-vereeniging en de toespraken daar gehouden, blijkt wel, dat gelijk kwaad ook hier niet altoos vermeden worden kan. Dat maakt, dat we als Gereformeerden huiverig zijn om aan zulke samenkomsten deel te nemen of er voor te ijveren. Of dit gevaar genoegzaam bezworen kan worden door als grondslag de Apostolische Geloofsbelijdenis aan te nemen, gelijk de Amsterdamer voorstelt, betwijfelen we. Niet alleen, omdat dan ook Roomschen even goed zouden kunnen meedoen, maar ook omdat deze belijdenis in onze dagen te weinig tegenweer tegen allerlei dwalende geesten biedt. Een formule als door Groen van Prinsterer voor Christelijk Nationaal werd vastgesteld en waarin de grondwaaarden, door het Protestantisme beleiden, kort worden samengevat, zou daarom voor ons de voorkeur verdienen. En voorts zou het Comité, dat de leiding in handen kreeg, toezicht hebben te houden dat de sprekers, die werden uitgenoodigd, niet onder het schijn van een algemeen christendom juist de grondslagen van ons christelijk geloof kwamen ondermijnen. Al zijn we het dus volkomen met de Amsterdamer eens, dat we bij zulk een Evangelisatie niet op den voorgrond behoeven te schuiven wat de belijders van Christus van elkaar scheidt, maar integendeel op wat hen vereenigt, nl. „het geloof in den Helland der wereld“, toch kan het ons niet onverschillig wezen, op welke

wijze dit Evangelie aan de schare gebracht wordt.

Het verhuuren van zitplaatsen.

De heer R. van Wageningen, lid der Gereformeerde Kerk te Zuidwilde in Groningen, heeft onder den titel: *Het verhuuren van zitplaatsen in onze Kerkgebouwen*, een brochure in 't licht gegeven, waarin hij tegen 't verhuuren van zitplaatsen in de Kerken opkomt. Liefst zou hij zelfs elke vaste aanwijzing van zitplaatsen in de Kerk zien afgeschaft en overal het stelsel van vrije zitplaatsen zien ingevoerd. Maar ook waar hiertegen praktische bezwaren bestaan, meent hij dat in elk geval met het stelsel van plaatsverhuuren moet worden gebroken. Dit tocht leidt in de praktijk schier altoos er toe, dat aan de rijkere een voorrecht boven de armen wordt gegeven, en dat is zeker lijnrecht met Gods Woord in strijd.

Voorzover in dit boekje met gloed en bezieling tegen het zondige, dat in dit verhuuren van zitplaatsen steekt, wordt opgekomen, heeft het onze hartelijke sympathie en bevelen we het dan ook gaarne ter lezing en overweging aan onze Kerkeraden aan. Er kan niet genoeg op gewezen worden, dat in Christus, Kerk geen onderscheid tusschen armen en rijken mag gemaakt worden. En dat dit laatste maar al te vaak, zelfs in onze Kerken, geschiedt, kan helaas niet ontkend worden.

Wat de heer Van Wageningen, aan het slot van zijn brochure, schrijft, zijn betoog in korte stellingen saamvattende, heeft dan ook onze volle sympathie.

De maatschappelijke rangen en standen mogen in de Gemeente van Christus niet als zoodanig worden erkend. In de vergadering der geloovigen hebben de leden elkander als broeders en zusters te beschouwen en te waardeeren. De Kerkeraad mag daarom over de gemeente geen heerschappij voeren; het omgekeerde moet evenzeer worden veroordeeld.

De kerkelijke goederen zijn het eigendom van de gemeente in haar geheel. De een kan daarop geen meerdere aanspraken doen gelden dan zijn medebroeder.

Tot de kosten van den eeredienst behooren de leden gewillig en naar vermogen bij te dragen. Het verdient in 't algemeen geen aanbeveling, dat door de leden aan hun gaven een bepaalde bestemming wordt gegeven.

In het huis des gebeds moet de arme en de geringe man zich met den rijke en den man van aanzien op gelijken voet gevoelen. Het bezit van aardse rijkdommen maakt den een niet voortreffelijker dan den ander. In de vergaderingen der geloovigen mag niemand uit hoofde van zijn maatschappelijke positie een voorrecht begeren boven zijn minder aanzienlijken medebroeder.

Op grond van zijn hoogere bijdrage mag een meer gegode op eenig voorrecht evenmin aanspraak maken. Aardse goederen behooren niet tot de bijzondere genadegaven, die Christus aan de zijnen uitdeelt.

Rijken en armen en wie daartusschen staan moeten door den Kerkeraad als broeders in den Heere, dus op voet van gelijkheid, worden behandeld. Bij de bediening der genademiddelen, in de samenkomsten der gemeente mag daarom tusschen de leden van eenzelfde verband geen onderscheid worden gemaakt.

De openbare godsdienstoefeningen dragen ook een evangeliserend karakter. Vreemden en afgevalden hebben er vrijen toegang. Ze moeten den indruk krijgen, dat ze er welkom zijn. Alle wereldsch vertoon van rijkdom of geldelijk vermogen dient daarom vermeden te worden.

En evenzeer schuilt er zeker veel waarheid in wat hij daarvoor volgen laat over het verhuuren van zitplaatsen.

De aandrang tot verhuuring welk dikwijls uit een onzuivere bron. De bewering, dat het verhuuren van zitplaatsen een geoorloofd middel is, om de noodige gelden binnen te krijgen, houdt geen steek. De leden zijn gehouden, zonder gebruik te maken van dit hulpmiddel, hun deel in de kosten bij te dragen. Is de gemeente hierin nalatig, dan heeft de Kerkeraad haar tot trouwer pllichtbetrachting op te wekken. Is ze daartoe onmachtig, dan dient elders hulp te worden gezocht. Wie zijn gaven opzettelijk inhoudt, om de verhuuring noodzakelijk te maken, handelt in strijd met zijn roeping.

Toch, hoewel met de hoofdstrekkings van dit betoog van harte instemmende, blijven we op voorzichtigheid en beleid bij de toepassing dezer beginselen bij onze Kerkeraden aandringen, ten einde geen noodloze verwarring en verdeeldheid in het leven te roepen.

Het verhuuren bij opbod, zoodat de rijken de beste plaatsen kunnen krijgen en de armen zich met de slechtste moeten tevreden stellen, is zonder twijfel een zonde, die in Christus' Kerk geen oogenblik mag gedoogd worden. Een Kerkeraad, die zoo met de zitplaatsen in de Kerk handel drijft, gaat lijnrecht tegen Gods Woord in. En of dit gebruik nu al jaren lang ingeworteld is, en de rijkere leden der gemeente er aan vasthouden, en zelfs dreigen anders hun bijdragen voor de Kerk te zullen inhouden, mag nooit een reden voor den Kerkeraad wezen om in stand te houden, wat met Gods Woord in strijd is. Het *malum bene positum non movet* is een regel, die in Gods Kerk zeker niet toegankelijk is.

En evenzeer gaan we geheel met den heer Van Wageningen mede, wanneer hij betoogt, dat de inkomsten der Kerk liefst uit vrijwillige bijdragen en contributies moeten gevonden worden, die geheel los van de zitplaatsen in de Kerk zijn. Dat is de meest ideale regeling, en voorzover het kan ingevoerd worden, zouden we elken Kerkeraad daartoe willen raden. Maar het volmaakte is hier op aarde niet altoos bereikbaar. Een Kerkeraad heeft rekening te houden met den feitelijken toestand in de gemeente. En wanneer de gemeente liefst haar bijdragen voor een deel betalen wil in den vorm van een gave aan de Kerk voor de zitplaats, die de Kerke-

raad aanwijst, dan is dit zeker niet principieel af te keuren, mits de aanwijzing der plaatsen dan door den Kerkeraad geschiedt en daarbij aan de meerbetalenden geen voorrang wordt geschonken boven degenen, die weinig of niets kunnen bijdragen.

De praktische bezwaren, die de heer Van Wageningen ten slotte aanvoert tegen vaste aanwijzing van zitplaatsen door den Kerkeraad (het zoogenaamde reserveeren) zelfs al is daaraan gansch geen geldelijke vergoeding verbonden, achten we niet afdoende. We gelooven zelfs, dat zijn betoog krachtiger en afdoende zou geweest zijn, wanneer hij zich uitsluitend bepaald had tot zijn protest tegen het stelsel van plaatsverhuuren als zoodanig. Nu het hem mede er om te doen was, gelijk ook de titel van zijn brochure uitwijst, om elk reserveeren van zitplaatsen te bestrijden, ging hij iets te ver, waardoor allicht de indruk van zijn voortreffelijk betoog verzwakt zal worden.

Maar al hebben we dus wel enkele bezwaren tegen deze brochure, dit neemt niet weg, dat we in de hoofzaak het met den schrijver geheel eens zijn. Moge zijn woord er toe bijdragen, dat in de Kerk des Heeren steeds meer geleefd worde naar het woord van Christus, dat wij allen „broeders“ zijn en er geen „meesters“ onder ons, ook niet meesters door geld, gevonden mogen worden.

Tegen het vloeken.

In de Amsterdamsche Kerkbode kwam een ingezonden schrijven voor van den heer R., waarin hij evenals wij tegen deze nationale zonde opkomt en tevens een practischen raad geeft, hoe wij Christenen hiertegen kunnen getuigen:

Onder de nationale zonden van ons volk behoort zeer zeker in de eerste plaats het vloeken, het ijdel gebruiken van Gods naam; altoos de overtreding van het derde gebod.

Dit kwaad heeft een schrikkelijken omvang aangenomen, zelfs onder de meest fatsoenlijke en beschaafde menschen; overal om ons heen, waar we ook komen, neemt men het waar, zelfs uit den mond van kinderen, die daarin onbewust de ouders navolgen; het kan dan ook niet anders, of we halen ons mede daárvóór Gods oordeelen op den hals, die in dezen tijd de wereld al zoo geweldig teisteren.

Wij, Christenen, behoorden daarom met ernst den strijd aan te binden tegen deze niet alleen hoogst onbeschaafde, maar vooral afschuwelijke volkszonde, die gewis ook eenmaal Gods toorn zal doen ontbranden over ons Nederlandsche volk, dat hierin veel verder gaat dan de meeste andere volken, en zij het dan ook veelal in sleur, zich op groote schaal overgeeft aan het ijdel gebruik van des Heeren naam.

Nu is het inderdaad moeilijk om telkenmale wanneer men hoort vloeken, den schuldige te waarschuwen, schoon het eigenlijk zeker op onzen weg zou liggen; maar we kunnen er toch allicht nog op andere wijze tegen ageren, althans pogen daarin een aanloop te vinden voor een algemeene bestrijding van het kwaad.

Ik bedoel namelijk dit: laten onze christelijke uitgever en boekhandelaars in den handel brengen een plaat of kaart, waarop in zeer duidelijke letters het derde gebod wordt afgedrukt, en waarbij tevens nog een ernstige waarschuwing worde gevoegd tegen de overtreding ervan.

En laat een ieder die het vloeken verafschuwt, een exemplaar van die kaart, op in het oog vallende plaatsen, ophangen in zijn kamers, zijn kantoor, zijn wachtkamer, zijn winkel, zijn fabriek, of waar het hem dan ook het beste voorkomt, opdat de waarschuwing zoo kwistig mogelijk uitga en bijna iedereen bereikt.

Omtrent de redactie zou overleg kunnen geplengd worden, opdat de inhoud liefst overal ongeveer gelijklopend zij.

Maar er worde zoo spoedig mogelijk ernstig overwogen, in hoeverre aan dit denkbeeld uitvoering is te geven; de financiële kant zal wel geen bezwaren opleveren, maar anders zullen eventuele bijdragen ervoor gemakkelijk genoeg kunnen verkregen worden.

In mijn jeugd fungeerde hier te Amsterdam als kantonrechter Mr. Jeronimo de Vries, wiens kabinet en wachtkamer vol hing van Bijbelteksten. Maar buiten op de deur van zijn privetvertrek hing een groot bord, waarop naar Matth. 5 vers 25 vermeld stond: „Weest haastelijk welgerind jegens uwe wederpartij, terwijl gij nog met hem op den weg zijt; opdat de wederpartij niet mischien u den rechter overlevere, en de rechter u den dienaar overlevere, en gij in de gevangenis geworpen wordt.“

Deze tekst daar op die deur maakte op mij steeds een diepen indruk; en wie zal zeggen hoeveel er wellicht door zijn teruggehouden, hun twistzaak aan des kantonnrechtters oordeel te onderwerpen.

Mocht een dergelijke waarschuwing ook hier hare uitwerking niet missen en er veel toe bijdragen, dat een einde kome aan het in dezen bedoelden kwaad.

Naar het ons voorkomt, verdient dit practisch middel zeer zeker aanbeveling.

Zelfs zou het de vraag wezen, of niet alleen door particulieren, maar ook door de Regeering zulke waarschuwingskaarten tegen het vloeken in publieke gebouwen worden aangebracht, met name in onze kazernes.

Men waarschuwt tegenwoordig met zulke plakkaaten voor allerlei; voor mishandeling van dieren, voor het spuwen in de trams en wachtkamers, voor het rooken voor de loketten in onze postkantoren, voor het wegwerpen van lucifers of sigaren in onze bosschen.

Waarom zou men dan ook niet publiek waarschuwen voor datgene, wat veel erger is dan 't mishandelen van dieren of 't brandgevaar in onze bosschen of de besmetting door tuberkelbacteriën, het schandelijk misbruik maken van den naam des Heeren?

Het gereformeerde karakter van ons volksleven.

Naar aanleiding van wat we schreven over de Remonstrantsche Kerk te Bleiswijk, die in handen der Gereformeerden overging, omdat de Remonstranten waren

uitgestorft formeerd nieuwswaardig mer twee

De een we meer onder d Remonst bleven. d dorpen i sche Ke ledental

De tw van Prol onjuist a zeggen l volksleve was, wa en gezeg volksleve

Hier v want w Fabius g bedoeling leven, l op volge Calvinism zelfs bij ken deed merkte b ander ty Frankrijk ongetwijf Calvinism

De hee tegen den gegeven, bij de G predikant, meere K

Kerk van Kerkeraad hem eerv aldaar ver Grootegas van 4 Ja officiele predikants zijn bedon weg zijn a jaargeld e maar dat quacsties l van 't pro

De her ontsag u formeerde, of bij zoo leend kan de Classis Kerk alle hem allee met de l daarna w keeren. En weigerde t afgeleopen, deze verla het ambt rustend pr worden ge

Tevens hel antrev voorstelling oefenden, juist was g positie ont geregeld u met den z eens, dat z Grootegast gering om jaargeld u onbillijk tot schil dan alleen, d wettigen v appel te g Want wat e Casimier d een vergis wel appel a besluit van weigerd w te verlene gevolgd af

Dieper o doen we th acte-stukker geen ander beide zijde lijkt is, dat lijken recht

De vraag in een gen een Dienaar lingen en v vroeger A e blijkt te ge toevlucht to de Schrift dat 'het lot

Ons antv hier gesteld aanbevelen laten gesch dat bij de v zondige parh het eene del daten van h raad te ho de vraag k beter was d te houden laten stem beslissen, z geoorloofd v over het lot schillen do niets met